

รายงานผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการทำงานของสภาองค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน
ภาคีพัฒนา เรื่อง บุรณาการขับเคลื่อนความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของสภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงมหาดไทย

ตามที่ พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๓๕ กำหนดให้สถาบันพัฒนา
องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและ
สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล มีภารกิจหนุนเสริมให้สภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งขึ้นได้
ขับเคลื่อนงาน และพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๑ ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ
ในพื้นที่ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เจตนารมณ์สำคัญของสภาองค์กรชุมชนตำบลตามพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้มีบทบาทสำคัญ
ในการพัฒนา เสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติ
รับรองสิทธิชุมชนและประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต
วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านกระบวนการจัดทำแนวทาง ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่าง
ๆ และแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญ เสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาตำบล สร้างความร่วมมือของผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์กรชุมชน
ดำเนินการตามศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการ
พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน จึงได้เกิดแนวทาง
กาประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ประสานเชื่อมโยงการพัฒนา เพื่อบุรณาการสนับสนุนการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

- ผลการดำเนินงาน / แผนความร่วมมือกับหน่วยงาน

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหลักภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยได้มีการปรึกษาหารือกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมพัฒนาชุมชน เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนเสริมสร้างความเข้มแข็ง พร้อมทั้งมีแนวทางให้เกิดการบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน พัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการจัดตั้งกลไกในการประสานความร่วมมือและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมการดำเนินการฯ สภาองค์กรชุมชนจึงได้เข้าพบปรึกษาหารือกับผู้แทนกรมต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ผลการประชุมปรึกษาหารือทำให้ได้แนวทางสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน กล่าวคือ

เกิดแนวทางสำคัญในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ทั้งระดับตำบลและระดับอำเภอ และกลไกการเชื่อมประสานหน่วยงานทางนโยบายในระดับส่วนกลาง เพื่อผลักดันให้เกิดการบูรณาการขับเคลื่อนความร่วมมือเสริมสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยจะมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลไกการเชื่อมโยงงานระดับอำเภอซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน ผู้แทนกองทุนต่าง ๆ ในแต่ละระดับ หรือภาคเอกชนต่าง ๆ ในพื้นที่ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน รวมถึงนโยบายหรือภารกิจต่าง ๆ ที่สอดคล้อง ตลอดจนให้มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ , หนุนเสริมให้มีพื้นที่กลางในการติดตามงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การดำเนินกิจกรรมโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการการเลือกตั้งของสภาองค์กรชุมชน เป็นต้น

ร่วมประชุมหารือกับกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างแนวทางบูรณาการขับเคลื่อนความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

- **บทเรียนที่ได้จากการประสานความร่วมมือ (ข้อเสนอ/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางการแก้ไข)**

ตามที่ได้มีแนวทางบูรณาการขับเคลื่อนความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เห็นความสำคัญกับการสนับสนุนให้ชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนมีทักษะความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในระดับท้องถิ่น และใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบูรณาการเชื่อมโยงแผนพัฒนา กับแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน สามารถนำเสนอข้อติดขัด อุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานแต่ละเรื่องต่อหน่วยงานได้ รวมทั้งข้อติดขัด ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน หรือปฏิบัติการในพื้นที่ ทั้งนี้

ต้นทุนทางสังคมที่สำคัญของชุมชนในการประสานความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ส่งและพัฒนาความเข้มแข็งมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน การสนับสนุนและจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น จัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลทั่วประเทศ ซึ่งมีองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน จัดแจ้งจัดตั้งกว่า ๑๕๐,๐๐๐ องค์กร นับได้ว่าเป็นพลังของเครือข่ายประชาชนที่สำคัญในการเป็นกลไกระดับพื้นที่เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง และกลไกความร่วมมือ รวมถึงมีสภาองค์กรชุมชนตำบลหลายพื้นที่ มีทักษะความสามารถในการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้ดี และได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเป็นต้นแบบการทำงานแก่พื้นที่อื่นนำไปเป็นบทเรียนในการทำงาน เพื่อประโยชน์ต่อแนวทางสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้

ส่วนด้านการเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่จัดทำโดยสภาองค์กรชุมชนตำบลและเครือข่ายองค์กรชุมชนต่าง ๆ กับแผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งความไม่สอดคล้องกันของเวลาในการจัดทำแผน การสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรชุมชนลงมือปฏิบัติการตามแผนก็ตาม ควรมีการประสานแผนงาน รวมถึงการวิเคราะห์พันธกิจ และภารกิจของหน่วยงาน เพื่อบูรณาการแผนงานของแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้ ก็ยังมีหลายสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ยังไม่เข้มแข็ง และไม่มีแผนร่วมดำเนินการกับหน่วยงาน ควรให้สภาองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งที่ผ่านการประเมินคุณภาพเรียบร้อยแล้ว เป็นตำบลพี่เลี้ยงไปช่วยหนุนเสริมตำบลอื่นที่อ่อนแอ เพื่อพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งไปด้วยกัน พร้อมให้มีการจัดเวทีปรึกษาหารือกัน เพื่อพัฒนาหรือหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การจัดทำแผนพัฒนาระดับอำเภอ หรือประมวลแผนจากสภาองค์กรชุมชนตำบล นำเสนอประกอบเป็นแผนพัฒนาจังหวัด ต่อไป

ด้านการสนับสนุนงบประมาณของสภาองค์กรชุมชนตำบลนั้น ได้เกิดข้อเสนอแนะให้สภาองค์กรชุมชนตำบลแต่ละแห่ง จัดทำโครงการเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อขอรับงบประมาณอุดหนุนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นรายประเด็น หรือพัฒนาเป็นโครงการรวบรวมข้อเสนอต่อการแก้ปัญหาของท้องถิ่นเป็นด้าน ๆ ไป เช่น การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ แผนการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้หน่วยงานสามารถรับรู้ และประเด็นปัญหา นำไปเป็นแนวทางการแก้ไข หรือบูรณาการแผนพัฒนาของหน่วยงานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้

- **สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ / แนวทางการทำงานร่วมกันในอนาคต**

เป้าหมายบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยบูรณาการภารกิจและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยและระบบธรรมาภิบาล ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิชุมชนและประชาชน รวมทั้งนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน

ในอนาคต เพื่อพัฒนา ต่อยอดการทำงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกัน นำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง มีแนวทางหลายประการ ดังนี้

- ๑) ประสานงานการบูรณาการขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ตลอดจนประสานความร่วมมือกับภาคี หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง
- ๒) สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเครือข่ายองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรของภาคประชาสังคม
- ๓) ให้อัปเดตเห็นและข้อเสนอแนะเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อกลไกที่เกี่ยวข้องได้
- ๔) หนุนเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในทุกมิติ
- ๕) มีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ

“ ขับเคลื่อนบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ”